

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

w ramach Osi 4 Leader
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2007-2013

Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich:
Europa inwestująca w obszary wiejskie

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej
w ramach Pomocy Technicznej Programu Rozwoju
Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013

Instytucja Zarządzająca Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich
na lata 2007-2013
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

www.minrol.gov.pl

ISBN 978-83-62164-08-0

Warszawa 2009

Autorzy zdjęć publikacji:

Katarzyna Łukasiewicz – zdjęcie główne okładki

oraz

Beata Krajewska

Joanna Gierulska

Marta Augustynowicz

Katarzyna Łukasiewicz

Łukasz Wenerski

Wydawca:

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

ul. Wspólna 30

00-930 Warszawa

www.minrol.gov.pl

autor:

Katarzyna Łukasiewicz

Wydział Leader

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

w ramach Osi 4 Leader

Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich

na lata 2007-2013

Spis treści

1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju – informacje podstawowe	3
2. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej	3
3. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw	6
4. Odnowa i rozwój wsi	9
5. Małe projekty	13
6. Procedura postępowania LGD w zakresie podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju ...	17

1. Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

– informacje podstawowe

Działanie ma na celu umożliwienie mieszkańcom obszaru objętego lokalną strategią rozwoju (LSR) realizacji operacji w ramach tej strategii. Realizacja LSR powinna przyczynić się do poprawy jakości życia na obszarach wiejskich m.in. poprzez wzrost aktywności lokalnych społeczności oraz stymulowanie powstawania nowych miejsc pracy.

LSR jest to dokument opracowany przez lokalną społeczność wiejską, który stanowi podstawę ubiegania się o wybór LGD do realizacji LSR. Składa się ona z wielu rozdziałów opisujących różne aspekty planowanej działalności LGD, wskazuje kierunki działania, które mogą zdynamizować rozwój obszaru.

W ramach realizacji LSR, ocenionych przez samorząd województwa, LGD wybiera operacje do realizacji w ramach środków przyznanych na realizację strategii. Pracownicy LGD pomagają wnioskodawcom w przygotowaniu wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania „Wdrażanie LSR”. Wnioski te mogą dotyczyć operacji kwalifikujących się do udzielenia pomocy w ramach działań osi 3 - Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej:

- Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej,
- Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw,
- Odnowa i rozwój wsi,
- oraz innych projektów zwanych dalej „małymi projektami”, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3, ale przyczyniają się do osiągnięcia celów tej osi, tj. poprawy jakości życia lub większego zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD.

Uwaga: Aby operacja mogła być realizowana w ramach działania Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju, musi być zgodna z LSR i musi zostać wybrana przez organ decyzyjny LGD do sfinansowania ze środków LSR.

2. Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej

Cel działania

Realizacja działania tworzy warunki dla zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich przez udzielenie pomocy na podejmowanie lub rozwijanie przez rolników, domowników i małżonków rolników działalności nierolniczej lub związanej z rolnictwem w zakresie produkcji lub usług.

Różnicowanie działalności rolniczej w kierunku działalności nierolniczej ma przyczynić się do tworzenia pozarolniczych źródeł dochodów w gospodarstwach, a także powstawania miejsc pracy poza rolnictwem na obszarach wiejskich.

Beneficjenci

Beneficjentem operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach działania „Różnicowanie w kierunku działalności nierolniczej” wdrażanych w ramach Wdrażania lokalnej strategii rozwoju może być osoba fizyczna ubezpieczona na podstawie ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik.

Osoby te muszą jednakże mieć miejsce zamieszkania, siedzibę lub realizować operację na terenie objętym lokalną strategią rozwoju w ramach której ubiegają się o finansowanie operacji

Zakres pomocy

Pomocy udziela się z tytułu podjęcia lub rozwoju działalności w zakresie:

- 1) usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
- 2) usług dla ludności;
- 3) sprzedaży hurtowej i detalicznej;
- 4) rzemiosła lub rękodzielnictwa;
- 5) robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych;
- 6) usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;
- 7) usług transportowych;
- 8) usług komunalnych;
- 9) przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
- 10) magazynowania lub przechowywania towarów;
- 11) wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
- 12) rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Koszty kwalifikowalne

Koszty kwalifikowalne dotyczyć mogą:

- 1) budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 2) nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
- 3) zagospodarowania terenu;
- 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
- 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub rozwijanej działalności nierolniczej;
- 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą, z tym że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych, naczep lub przyczep:
 - a) w wysokości nieprzekraczającej trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b) w wysokości nieprzekraczającej równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji – w przypadku działalności nierolniczej w zakresie innym niż usługi transportowe;
- 7) rat zapłaconych tytułem wykonania umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4-6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, lecz nie później niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.

Kryteria dostępu – czyli jakie warunki należy spełnić by otrzymać pomoc

Warunki określone na poziomie PROW 2007-2013.

- 1) operacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym;
- 2) operacja spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tej operacji;
- 3) działalność, której dotyczy operacja, zarejestrowana jest w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej, albo
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, albo
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców;
- 4) inwestycje związane z budową, remontem, wyposażeniem, zagospodarowaniem nieruchomości objętych operacją, dotyczą nieruchomości położonych w miejscowościach, o których mowa w pkt 3;
- 5) operacja wiąże się z możliwością zatrudnienia w ramach podjętej albo rozwijanej działalności nierolniczej;
- 6) gospodarstwo rolne, w którym pracuje beneficjent było objęte, w roku poprzedzającym rok złożenia wniosku, płatnościami bezpośrednimi.

Dodatkowe warunki określone na poziomie rozporządzenia.

O pomoc może ubiegać się rolnik lub jego domownik (beneficjenci szczegółowo wymienieni powyżej) który:

- a) jest obywatelem państwa członkowskiego Unii Europejskiej,
- b) jest pełnoletni i nie ukończył 60 roku życia,
- c) ma miejsce zamieszkania w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców (jedynie w przypadku realizowania tego działania podejściem Leader w ramach osi 4) lub
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
- d) nie podlega wykluczeniu z ubiegania się o przyznanie pomocy na podstawie przepisów rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.) oraz przepisów Unii Europejskiej wydanych w trybie tego rozporządzenia lub przepisów odrębnych,
- e) nie wystąpił o przyznanie lub nie przyznano mu renty strukturalnej w ramach Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004—2006 lub Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007—2013,
- f) jest nieprzerwanie ubezpieczony w pełnym zakresie na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników, przez okres co najmniej ostatnich 12 miesięcy poprzedzających miesiąc złożenia wniosku o przyznanie pomocy,
- g) nie będzie realizował operacji jako wspólnik spółki cywilnej;

- jeżeli za rok poprzedzający rok złożenia wniosku o przyznanie pomocy, do gruntów rolnych wchodzących w skład gospodarstwa rolnego posiadane przez tego rolnika, przyznano płatności do gruntów rolnych.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych operacji.

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi w gospodarstwie rolnym, w okresie realizacji PROW 2007-2013, nie może przekroczyć 100 000 zł.

Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 50% kosztów kwalifikowalnych operacji.

Uwaga: Dany beneficjent może otrzymać pomoc zarówno w ramach osi 3 jak i w ramach działania Wdrażanie lokalnej strategii rozwoju, co daje w sumie możliwość uzyskania 200 000 zł.

3. Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw

Cel działania

Realizacja działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” tworzy warunki dla dywersyfikacji działalności gospodarczej i poprawy możliwości zatrudnienia, przyczyniając się tym samym do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego obszarów wiejskich.

Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszarów wiejskich, rozwój przedsiębiorczości i rynku pracy, a w konsekwencji - wzrost zatrudnienia na obszarach wiejskich.

Beneficjenci

Osoba fizyczna lub osoba prawna, lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która prowadzi (podejmuje) działalność jako mikroprzedsiębiorstwo zatrudniające poniżej 10 osób, i mające obrót nieprzekraczający równowartości w zł 2 mln euro.

Podmioty te muszą jednakże mieć siedzibę lub realizować operację na terenie objętym lokalną strategią rozwoju w ramach której ubiegają się o finansowanie operacji

Zakres pomocy

Pomocy udziela się podmiotom z tytułu inwestycji związanych z tworzeniem lub rozwojem mikroprzedsiębiorstw, działających w zakresie:

1. usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa;
2. usług dla ludności;
3. sprzedaży hurtowej i detalicznej;
4. rzemiosła lub rękodzielnictwa;
5. robót i usług budowlanych oraz instalacyjnych;
6. usług turystycznych oraz związanych ze sportem, rekreacją i wypoczynkiem;
7. usług transportowych;
8. usług komunalnych;
9. przetwórstwa produktów rolnych lub jadalnych produktów leśnych;
10. magazynowania lub przechowywania towarów;

11. wytwarzania produktów energetycznych z biomasy;
12. rachunkowości, doradztwa lub usług informatycznych.

Koszty kwalifikowalne

Pomoc jest przyznawana w formie refundacji części kosztów:

- budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia;
 - ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.
1. Do kosztów kwalifikowalnych budowy lub modernizacji obiektów budowlanych, jak również zakupu niezbędnego sprzętu i wyposażenia, zalicza się koszty:
 - 1) budowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją niemieszkalnych obiektów budowlanych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
 - 2) nadbudowy, przebudowy lub remontu połączonego z modernizacją istniejących budynków mieszkalnych wraz z zakupem instalacji technicznej oraz koszty rozbiórki i utylizacji materiałów szkodliwych pochodzących z rozbiórki;
 - 3) zagospodarowania terenu;
 - 4) zakupu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu;
 - 5) zakupu sprzętu komputerowego i oprogramowania służącego wsparciu podejmowanej lub wykonywanej działalności gospodarczej;
 - 6) zakupu środków transportu, z wyłączeniem zakupu samochodów osobowych przeznaczonych do przewozu mniej niż 8 osób łącznie z kierowcą, z tym, że w przypadku zakupu pojazdów samochodowych, naczep lub przyczep będą to koszty w wysokości nieprzekraczającej:
 - a) trzykrotności pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji — w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie świadczenia wyłącznie usług transportowych,
 - b) równowartości pozostałych inwestycyjnych kosztów kwalifikowalnych operacji — w przypadku działalności gospodarczej wykonywanej w zakresie innym niż usługi transportowe;
 - 7) rat zapłaconych z tytułu umowy leasingu, nieprzekraczające ceny netto nabycia rzeczy, o których mowa w pkt 4 i 6, jeżeli przeniesienie własności tych rzeczy na beneficjenta nastąpi w okresie realizacji operacji, nie później jednak niż do dnia złożenia wniosku o płatność ostateczną.
 2. Do kosztów, o których mowa w ust. 1 pkt 1—5, zalicza się koszty:
 - 1) transportu do miejsca realizacji operacji:
 - a) materiałów służących realizacji operacji,
 - b) maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją;
 - 2) montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia i sprzętu objętych operacją.
 3. Do kosztów kwalifikowalnych, ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji zalicza się koszty:
 - 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w szczególności:
 - a) kosztorysów,
 - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,

- c) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f) projektów technologicznych,
- 2) opłat za patenty lub licencje,
 - 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego oraz związane z kierowaniem robotami budowlanymi
 - w wysokości nieprzekraczającej 10 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Kryteria dostępu – czyli jakie warunki należy spełnić by otrzymać pomoc

- 1. operacja jest uzasadniona pod względem ekonomicznym;
- 2. operacja spełnia wymagania wynikające z obowiązujących przepisów prawa, które mają zastosowanie do tej operacji;
- 3. siedziba lub oddział lub miejsce zamieszkania przedsiębiorcy oraz, w przypadku operacji związanych z nieruchomością, miejsce położenia nieruchomości, znajdują się w miejscowości należącej do:
 - a) – gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców

(w przypadku podmiotów innych niż grupy producentów rolnych, wstępnie uznane grupy producentów owoców i warzyw, organizacje producentów owoców i warzyw oraz podmioty podejmujące lub wykonujące działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa),

- b) – gminy wiejskiej, lub
- gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 20 tys. mieszkańców, lub
- gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców

(w przypadku grup producentów rolnych, wstępnie uznanych grup producentów owoców i warzyw, organizacji producentów owoców i warzyw oraz podmiotów podejmujących lub wykonujących działalność gospodarczą obejmującą świadczenie usług dla gospodarstw rolnych lub leśnictwa),

- 4. biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 1 miejsca pracy, co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;
- 5. w okresie ostatnich 2 lat wnioskodawca nie uzyskał pomocy w ramach PO Kapitał Ludzki, działanie „Promocja przedsiębiorczości”.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych operacji.

Wysokość pomocy przyznanej na realizację operacji nie może przekroczyć:

- 100 000 zł – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie od 1 do 2 miejsc pracy w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;
- 200 000 zł – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie powyżej 2 i mniej niż 5 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji;

- 300 000 zł – jeśli biznesplan przewiduje utworzenie co najmniej 5 miejsc pracy (w przeliczeniu na pełne etaty średnioroczne), co uzasadnione jest zakresem rzeczowym operacji.¹

Maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji Programu, nie może przekroczyć 300 000 zł.

Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 50% kosztów kwalifikowalnych operacji.

W przypadku przetwórstwa produktów rolnych (objętych załącznikiem nr 1 do Traktatu Wspólnot Europejskich) lub jadalnych produktów leśnych, maksymalna wysokość pomocy udzielonej jednemu beneficjentowi, w okresie realizacji PROW 2007-2013, wynosi 100 000 zł.

Uwaga: Dany beneficjent może otrzymać pomoc zarówno w ramach osi 3 jak i w ramach działania Wdrażanie lokalnej strategii rozwoju, co daje w sumie możliwość uzyskania odpowiednio 200 000 zł, 400 000 zł i 600 000 zł.

4. Odnowa i rozwój wsi

Cel działania

Działanie Osi 3 – Odnowa i rozwój wsi ukierunkowane jest na tworzenie warunków dla rozwoju społeczno-ekonomicznego obszarów wiejskich i aktywizacji ludności wiejskiej przez wsparcie inwestycyjne przyznawane na realizację projektów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznej, w tym utrzymaniem, odbudową i poprawą stanu dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego wsi oraz podniesienie atrakcyjności turystycznej obszarów wiejskich. Celem działania jest wpływanie na poprawę jakości życia na obszarach wiejskich przez zaspokojenie potrzeb społecznych i kulturalnych mieszkańców wsi oraz promowanie obszarów wiejskich. Umożliwić ma ono rozwój tożsamości społeczności wiejskiej, zachowanie dziedzictwa kulturowego i specyfiki obszarów wiejskich oraz wpłynie na wzrost atrakcyjności turystycznej i inwestycyjnej obszarów wiejskich.

Beneficjenci

Beneficjentem pomocy w ramach działania Odnowa i rozwój wsi może być:

- 1) gmina;
- 2) instytucja kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego;
- 3) osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, działająca na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania – na operacje, w ramach których są ponoszone następujące koszty:
 - a) związane z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego

¹ Informacja aktualna na dzień 24.08.2009 r. Szczegółowe zasady przyznawania pomocy i wysokość kwot limitów pomocy określa rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Tworzenie i rozwój mikroprzedsiębiorstw” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz. U. Nr 139, poz. 883, z późn. zm.), dostępnym m.in. na stronie: www.minrol.gov.pl w zakładce PROW 2007-2013/legislacja.

- b) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej, wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
 - c) zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich — koniecznego do realizacji operacji;
 - d) zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;
 - e) ogólne, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.
- 4) organizacja pozarządowa o statusie organizacji pożytku publicznego, której cele statutowe są zbieżne z celami działania Odnowa i rozwój wsi.

Podmioty te muszą jednakże mieć siedzibę lub realizować operację na terenie objętym lokalną strategią rozwoju, w ramach której ubiegają się o finansowanie operacji.

Zakres pomocy

Pomocy finansowej udziela się na operacje w zakresie:

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażenia obiektów:
 - a) pełniących funkcje publiczne, społeczno-kulturalne, rekreacyjne i sportowe,
 - b) służących promocji obszarów wiejskich, w tym propagowaniu i zachowaniu dziedzictwa historycznego, tradycji, sztuki oraz kultury,
- 2) kształtowania obszaru przestrzeni publicznej;
- 3) budowy remontu lub przebudowy infrastruktury związanej z rozwojem funkcji turystycznych, sportowych lub społeczno-kulturalnych;
- 4) zakupu obiektów charakterystycznych dla tradycji budownictwa w danym regionie, w tym budynków będących zabytkami, z przeznaczeniem na cele publiczne;
- 5) odnawiania, eksponowania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych, budynków będących zabytkami lub miejsc pamięci;
- 6) kultywowania tradycji społeczności lokalnej oraz tradycyjnych zawodów.

Koszty kwalifikowalne

- 1) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania budynków pełniących funkcje rekreacyjne, sportowe i społeczno - kulturalne, w tym świetlic i domów kultury, z wyłączeniem szkół, przedszkoli i żłobków;
- 2) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów małej architektury;
- 3) budowy, przebudowy lub remontu przeznaczonych do użytku publicznego ścieżek rowerowych, szlaków pieszych, placów zabaw, miejsc rekreacji oraz obiektów sportowych, z wyłączeniem sal sportowych, przeznaczonych wyłącznie dla szkół lub przedszkoli;
- 4) zakupu towarów służących przedsięwzięciom związanym z kultywowaniem tradycji społeczności lokalnych lub tradycyjnych zawodów;
- 5) związanych z kształtowaniem obszarów o szczególnym znaczeniu dla zaspokojenia potrzeb mieszkańców, sprzyjających nawiązywaniu kontaktów społecznych, ze względu na ich położenie oraz cechy funkcjonalno - przestrzenne, w szczególności poprzez odnawianie lub budowę placów parkingowych, chodników lub oświetlenia ulicznego;

- 6) urządzania i porządkowania terenów zielonych, parków lub innych miejsc wypoczynku;
- 7) budowy, przebudowy lub remontu infrastruktury turystycznej;
- 8) zagospodarowania zbiorników i cieków wodnych w celu wykorzystania ich do rekreacji lub w celu poprawy estetyki miejscowości;
- 9) rewitalizacji budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków, użytkowanych na cele publiczne oraz obiektów małej architektury, odnawiania lub konserwacji lokalnych pomników historycznych i miejsc pamięci;
- 10) zakupu i odnawiania obiektów charakterystycznych dla danego regionu lub tradycji budownictwa wiejskiego i ich adaptacji na cele publiczne;
- 11) budowy, przebudowy, remontu lub wyposażania obiektów budowlanych przeznaczonych na cele promocji lokalnych produktów i usług, w tym pawilonów, punktów wystawowych, sal ekspozycyjnych lub witryn;
- 12) odnawiania elewacji zewnętrznych i dachów w budynkach architektury sakralnej wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków i odnawiania cmentarzy wpisanych do rejestru zabytków;
- 13) wyburzenia i rozbiórki zdewastowanych obiektów budowlanych w celu uporządkowania terenu w miejscowości, jeżeli niemożliwe jest ich odnowienie i dalsze użytkowanie – w zakresie koniecznym do realizacji operacji wymienionych w pkt 1-12;
- 14) zakupu materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich – koniecznego do realizacji operacji;
- 15) zakupu sprzętu, materiałów i usług, służących realizacji operacji;
- 16) ogólnych, które są bezpośrednio związane z przygotowaniem i realizacją operacji.

Koszty ogólne (wymienione powyżej w pkt 16) nie mogą przekraczać 10% wartości pozostałych kosztów kwalifikowalnych.

Koszty ogólne mogą dotyczyć:

- 1) przygotowania dokumentacji technicznej operacji, w tym:
 - a) kosztorysów,
 - b) projektów architektonicznych lub budowlanych,
 - c) ocen lub raportów oddziaływania na środowisko,
 - d) dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej,
 - e) wypisów i wyrysów z katastru nieruchomości,
 - f) usług geodezyjno – kartograficznych,
 - g) usług rzeczoznawcy majątkowego;
- 2) opłat za patenty lub licencje;
- 3) sprawowania nadzoru inwestorskiego lub autorskiego i związane z kierowaniem robotami budowlanymi;
- 4) przygotowania innych dokumentów niezbędnych do realizacji operacji.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się także podatek od towarów i usług (VAT), na zasadach określonych w art. 71 ust. 3 lit. a rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/-2005 z dnia 20 września 2005 r. w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 277 z 21.10.2005, str. 1, z późn. zm.).

Uwaga: W świetle interpretacji Komisji Europejskiej z dnia 13 stycznia 2009 r. dotyczącej art. 71 ust. 3 lit. a rozporządzenia Rady nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, VAT stanowi koszt niekwalifikowany dla niepodlegających opodatkowaniu VAT krajowych, regionalnych i lokalnych organów władzy i innych instytucji prawa publicznego, w tym m.in. gmin, stowarzyszeń gmin.

Kryteria dostępu – czyli jakie warunki należy spełnić by otrzymać pomoc

Pomoc finansowa może być przyznana, jeżeli:

- 1) projekt realizowany jest w miejscowości należącej do:
 - gminy wiejskiej lub
 - gminy miejsko-wiejskiej, z wyłączeniem miast liczących powyżej 5 tys. mieszkańców, lub
 - gminy miejskiej, z wyłączeniem miejscowości liczących powyżej 5 tys. mieszkańców,
- 2) projekt wpisuje się w zakres Planu Odnowy Miejscowości;
- 3) projekt nie ma charakteru komercyjnego;
- 4) w przypadku, gdy projekt realizowany będzie na nieruchomości nie należącej do beneficjenta, beneficjent posiada prawo do dysponowania tą nieruchomością na cele określone w projekcie przez okres 7 lat po realizacji projektu;
- 5) organizacja pozarządowa działa w obszarze zbieżnym z celami działania „Odnowa i rozwój wsi” w szczególności na rzecz aktywizacji ludności, rozwoju oraz zachowania dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego;
- 6) projekt składany przez instytucję kultury, dla której organizatorem jest jednostka samorządu terytorialnego został zaakceptowany przez tę jednostkę.

Uwaga: W ramach operacji odpowiadających warunkom przyznania pomocy w ramach Odnowy i rozwoju wsi - osi 3 realizowanych w ramach Wdrażania lokalnej strategii rozwoju, nie stosuje się kryterium regionalnego oraz kryteriów wyboru określonych dla Odnowy i rozwoju wsi w ramach osi 3 dotyczących np. bezrobocia czy dochodu podatkowego gminy oraz ograniczenia dotyczącego realizacji maksymalnie 3 operacji w każdej gminie oraz konieczności uzyskania co najmniej 3 pkt w ramach oceny.

Forma i wysokość pomocy

Pomoc finansowa ma formę refundacji części kosztów kwalifikowalnych projektu. Maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej miejscowości wynosi 500 000 zł w okresie realizacji PROW 2007-2013.

Uwaga: Dana miejscowość może otrzymać pomoc zarówno w ramach osi 3 jak i w ramach działania Wdrażanie lokalnej strategii rozwoju, co daje w sumie możliwość uzyskania 1 000 000 zł na jedną miejscowość.

Wielkość pomocy przyznanej na realizację jednego projektu nie może być niższa niż 25 000 zł a poziom pomocy finansowej z EFRROW wynosi maksymalnie 75% kosztów kwalifikowalnych projektu. Wymagany krajowy wkład środków publicznych, w wysokości co najmniej 25% kosztów kwalifikowalnych projektu, pochodzi ze środków własnych beneficjenta.

5. Małe projekty

Małe projekty – są to projekty przyczyniające się do poprawy jakości życia lub zróżnicowania działalności gospodarczej na obszarze działania LGD, które nie kwalifikują się do wsparcia w ramach działań osi 3 - Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej, pod warunkiem spełnienia kryteriów dostępu i wyboru, dla których całkowita wartość projektu wynosi od 4 500 zł do 100 000 zł. Szczegółowe zasady dotyczące wdrażania małych projektów zostały określone w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 8 lipca 2008 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania oraz wypłaty pomocy finansowej w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 (Dz. U. Nr 138, poz. 868 z późn. zm);

Beneficjenci

- 1) osoby fizyczne, które są:
 - a) obywatelami państwa członkowskiego UE,
 - b) pełnoletnie,
 - c) zamieszkałe na obszarze objętym LSR, lub wykonujące działalność gospodarczą na tym obszarze;
- 2) osoby prawne albo jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną:
 - a) działające na podstawie przepisów o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej, o stosunku Państwa do innych kościołów i związków wyznaniowych oraz o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, posiadające siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzące działalność na obszarze objętym LSR, lub
 - b) utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje albo stowarzyszenia, które posiadają siedzibę na obszarze objętym LSR lub prowadzą działalność na tym obszarze.

Uwaga: Sołectwo jest jednostką pomocniczą gminy i samodzielnie nie może ubiegać się o dofinansowanie w ramach małych projektów, ponieważ nie posiada osobowości prawnej, a ustawa stanowiąca podstawę do tworzenia jednostek pomocniczych gmin (art. 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. Nr 16, poz. 95, z późn. zm.)), nie nadała tym jednostkom zdolności prawnej.

Podobnie kółka rolnicze i koła gospodyń wiejskich (jeśli nie są zarejestrowane w formie np. stowarzyszenia), z uwagi na brak osobowości prawnej lub zdolności prawnej nie mogą ubiegać się samodzielnie o dofinansowanie w ramach małych projektów.

Zakres pomocy

- 1) podnoszenie świadomości społeczności lokalnej, w tym przez organizację szkoleń i innych przedsięwzięć o charakterze edukacyjnym i warsztatowym dla podmiotów z obszaru objętego LSR, innych niż realizowane w ramach działania, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 marca 2007r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na Rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich;

- 2) podnoszenie jakości życia społeczności lokalnej na obszarze objętym LSR, w tym przez:
 - a) udostępnianie urządzeń i sprzętu komputerowego, w tym urządzeń i sprzętu umożliwiającego dostęp do Internetu,
 - b) organizację imprez kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;
- 3) rozwijanie aktywności społeczności lokalnej, w tym przez:
 - a) promocję lokalnej twórczości kulturalnej z wykorzystaniem lokalnego dziedzictwa, w tym kulturowego, historycznego lub przyrodniczego,
 - b) kultywowanie miejscowych tradycji, obrzędów i zwyczajów,
 - c) kultywowanie języka regionalnego i gwary,
 - d) kultywowanie tradycyjnych zawodów i rzemiosła;
- 4) rozwijanie turystyki lub rekreacji na obszarze objętym LSR, w tym przez:
 - a) utworzenie lub zmodernizowanie bazy informacji turystycznej oraz stron internetowych, przygotowanie i wydanie folderów oraz innych publikacji informacyjnych dotyczących obszaru objętego LSR,
 - b) budowę, odbudowę lub oznakowanie małej infrastruktury turystycznej, w szczególności punktów widokowych, miejsc wypoczynkowych lub biwakowych, tras narciarstwa biegowego lub zjazdowego, szlaków wodnych, szlaków rowerowych, szlaków konnych, ścieżek spacerowych lub dydaktycznych;
- 5) zachowanie, odtworzenie, zabezpieczenie lub oznakowanie cennego, lokalnego dziedzictwa krajobrazowego i przyrodniczego, w szczególności obszarów objętych poszczególnymi formami ochrony przyrody, w tym obszarów Natura 2000;
- 6) zachowanie lokalnego dziedzictwa kulturowego i historycznego, w tym przez:
 - a) odbudowę albo odnowienie lub oznakowanie budowli lub obiektów małej architektury wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
 - b) odnowienie dachów lub elewacji zewnętrznych budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych wojewódzką ewidencją zabytków,
 - c) remont lub wyposażenie muzeów,
 - d) remont lub wyposażenie świetlic wiejskich;
- 7) inicjowanie powstawania, przetwarzania lub wprowadzania na rynek produktów i usług opartych na lokalnych zasobach, tradycyjnych sektorach gospodarki lub lokalnym dziedzictwie, w tym kulturowym, historycznym lub przyrodniczym, albo podnoszenie jakości takich produktów;
- 8) wykorzystanie energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych w celu poprawienia warunków prowadzenia działalności kulturalnej lub gospodarczej, z wyłączeniem działalności rolniczej.

Koszty kwalifikowalne podlegające refundacji w ramach małych projektów to koszty:

- 1) Ogólne (w wysokości nie przekraczającej 10 % pozostałych kosztów kwalifikowalnych):
 - a) przygotowania dokumentacji technicznej małego projektu, obejmujące koszty: kosztorysów, projektów architektonicznych lub budowlanych, dokumentacji geologicznej lub hydrologicznej, wypisów lub wyrysów z katastru nieruchomości,

- b) opłat za patenty lub licencje,
- c) badań lub analiz,
- d) sprawowania nadzoru autorskiego lub inwestorskiego.

Przykładowo: Cel operacji: utworzenie bazy gospodarstw agroturystycznych na terenie gminy X. Przewiduje się, że kosztami kwalifikowalnymi w ramach tej operacji będą koszty utworzenia tej bazy (np. umowa zlecenie) oraz koszty wcześniejszego przeprowadzenia badania dotyczącego ilości tych gospodarstw, oferowanych w nich usług, liczbie miejsc noclegowych. Koszt utworzenia bazy wynosi 10 000 PLN (w tym poprawnie obliczona kwota wartości pracy i usług świadczonych nieodpłatnie), a więc poprawnie obliczony koszt przeprowadzenia badania nie może być wyższy niż 1000 PLN. Koszty kwalifikowalne operacji wynoszą 11 000 PLN.

- 2) Robót budowlanych;
- 3) Wynagrodzenia za świadczenie usług w tym usług prawniczych lub księgowych;
- 4) Podłączenia do Internetu;
- 5) Opracowania, druku lub powielenia oraz dystrybucji materiałów informacyjnych lub szkoleniowych, w tym audiowizualnych, dotyczących małego projektu, zakupu lub wynajęcia powierzchni reklamowych, zakupu czasu antenowego oraz zamieszczenia materiałów prasowych w prasie;

Uwaga: Rodzaje materiałów informacyjnych i promocyjnych wraz z zasadami wizualizacji logotypów określone są w księdze wizualizacji marki Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 dostępnej na stronie internetowej MRiRW http://www.minrol.gov.pl/FileRepozytory/FileRepozytoryShowImage.aspx?item_id=30157 oraz w załączniku VI rozporządzenia Komisji (WE) nr 1974/2006 z dnia 15 grudnia 2006 r. ustanawiającego szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) (Dz. Urz. UE L 368 z 23.12.2006, str. 15, z późn. zm.).

- 6) Najmu sal lub innych powierzchni lub dzierżawy gruntu;
- 7) Zakupu materiałów lub przedmiotów, w tym materiału siewnego lub nasadzeniowego roślin wieloletnich;
- 8) Zakupu, najmu lub dzierżawy oraz montażu maszyn, urządzeń, narzędzi, wyposażenia, sprzętu lub oprogramowania, z wyłączeniem środków transportu, przy czym koszt zakupu podlega refundacji jedynie w przypadku gdy koszt najmu lub dzierżawy przekraczałaby koszt zakupu;

Uwaga: Należy więc posiadać dokumenty uzasadniające ten zakup, a więc wskazujące, że najem jest bardziej kosztowny (np. 3 oferty wynajmu i 3 oferty sprzedaży np. sprzętu audiowizualnego).

- 9) Organizacji i przeprowadzenia wydarzeń promocyjnych, kulturalnych, rekreacyjnych lub sportowych;

Uwaga: Przygotowanie zaproszeń, informacji – plakatów reklamowych, wynajęcie zespołu, osób prowadzących wydarzenie, żywienia uczestników itp.

10) Wytyczenia lub oznakowania szlaków turystycznych, ścieżek dydaktycznych lub przyrodniczych, w tym pomników przyrody, obiektów małej infrastruktury turystycznej, obiektów historycznych, przyrodniczych, kulturowych lub sakralnych;

11) Utworzenia lub aktualizacji baz danych w tym bazy informacji turystycznej;

12) Tworzenia stron internetowych

Uwaga: Opracowanie projektu strony, opłata za usługę hostingowi, opłata za wykupienie domeny, opłaty związane z administrowaniem stroną.

13) Upominków lub nagród do łącznej wysokości 5% pozostałych kosztów podlegających refundacji w ramach realizacji małego projektu ;

14) Wynagrodzenia lub pobytu osób prowadzących szkolenia;

15) Podróży lub wyżywienia uczestników szkolenia;

16) Noclegu uczestników szkoleń – w przypadku szkoleń trwających co najmniej 2 dni;

17) Tłumaczeń, jeżeli osoby prowadzące szkolenie nie posługują się językiem polskim.

Do kosztów kwalifikowalnych zalicza się również

- Podatek od towarów i usług uiszczony w związku z poniesieniem kosztów kwalifikowalnych operacji, o ile jest on ostatecznie ponoszony przez beneficjenta i nie może być odzyskany

Uwaga: W świetle interpretacji Komisji Europejskiej z dnia 13 stycznia 2009 r. dotyczącej art. 71 ust. 3 lit. a rozporządzenia Rady nr 1698/2005 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich przez Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, VAT stanowi koszt niekwalifikowany dla niepodlegających opodatkowaniu VAT krajowych, regionalnych i lokalnych organów władzy i innych instytucji prawa publicznego, w tym m.in. gmin, stowarzyszeń gmin.

- Wartość pracy oraz usług świadczonych nieodpłatnie, stanowiącą iloczyn liczby przepracowanych godzin oraz ilorazu przeciętnego wynagrodzenia w gospodarce narodowej w roku poprzedzającym rok, w którym złożono wniosek o przyznanie pomocy i liczby 168. Wartość pracy i usług świadczonych nieodpłatnie nie może wynosić więcej niż 10% całkowitych kosztów kwalifikowalnych operacji pomniejszonych o wysokość kosztów ogólnych.

Przykładowo: Cel operacji to utworzenie bazy gospodarstw agroturystycznych. W realizację operacji zaangażowana jest osoba mająca doświadczenie w tym zakresie. Dodatkowo w ramach operacji przygotowuje się badanie gospodarstw agroturystycznych. Koszt utworzenia bazy gospodarstw agroturystycznych w połączeniu z prawidłowo obliczoną wartością pracy i usług świadczonych nieodpłatnie oraz z wyłączeniem kosztów ogólnych daje całkowity koszt kwalifikowalny operacji pomniejszony o prawidłowo obliczoną kwotę kosztów ogólnych, tj. 10000 PLN, a więc wartość pracy i usług świadczonych nieodpłatnie nie może być wyższa niż 1000 PLN. Koszt kwalifikowalny operacji to 11000 PLN.

Sposób obliczania:

KO – koszty ogólne

WP - wartość pracy i usług świadczonych nieodpłatnie

Koszt utworzenia bazy gospodarstw agroturystycznych (z wyłączeniem WP i KO) = 9000 PLN

X – prawidłowo obliczona WP

(9000 PLN + X) – całkowite koszty kwalifikowalne operacji bez KO,

a więc:

$$X = 10\% (9000\text{PLN} + X)$$

X = 1000 PLN

Y – prawidłowo obliczone KO

(9000 PLN + X) – pozostałe koszty kwalifikowalne operacji,

a więc:

$$Y = 10\% (9000\text{ PLN} + 1000\text{ PLN})$$

Y = 1000 PLN

Kryteria dostępu – czyli jakie warunki należy spełnić by otrzymać pomoc.

Pomoc na małe projekty może być przyznana, jeżeli mały projekt:

- 1) nie będzie finansowany z udziałem innych środków publicznych, z wyłączeniem przypadku współfinansowania:
 - a) z Funduszu Kościelnego lub
 - b) ze środków własnych jednostek samorządu terytorialnego;
- 2) będzie realizowany w nie więcej niż dwóch etapach, jego zakończenie i złożenie wniosku o płatność ostateczną będącą refundacją kosztów kwalifikowalnych wypłacana po zrealizowaniu całego małego projektu nastąpi w terminie 2 lat od dnia zawarcia umowy przyznania pomocy, lecz nie później niż do dnia 31 grudnia 2014;
- 3) płatność ostateczna obejmować będzie nie mniej niż 25% łącznej planowanej kwoty pomocy.

Forma i wysokość pomocy:

Pomoc ma formę zwrotu części kosztów kwalifikowalnych operacji. Wysokość pomocy przyznanej na realizację operacji nie może przekroczyć 25 tys. zł.

Poziom pomocy

Poziom pomocy finansowej wynosi maksymalnie 70% kosztów kwalifikowalnych operacji.

6. Procedura postępowania LGD w zakresie podawania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy w ramach działania 413 Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju

1. LGD występuje z wnioskiem o podanie do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków o przyznanie pomocy do SW właściwego ze względu na siedzibę LGD zgodnie z harmonogramem stanowiącym załącznik do umowy o warunkach i sposobie realizacji LSR.

Uwaga: Określając termin naboru LGD musi wziąć pod uwagę, że musi on być nie krótszy niż 14 dni i nie dłuższy niż 30 dni. Termin rozpoczyna swój bieg po upływie 14 dni od dnia podania do publicznej wiadomości informacji o możliwości składania wniosków (tzn. od dnia, w którym samorząd województwa poda tę informację w prasie o zasięgu obejmującym obszar realizacji LSR). Należy więc uwzględnić czas potrzebny SW na weryfikację wniosku LGD o podanie do publicznej i złożenie zlecenia publikacji.

Przykładowo: LGD planuje nabór od dnia 1 lipca do 30 lipca, a więc informacja o możliwości składania wniosku musi być zamieszczona w prasie nie później niż 16 czerwca. SW powinien mieć 10 dni na weryfikację wniosku złożonego przez LGD (czy zawiera wszystkie konieczne elementy) oraz złożenie tego zlecenia. Oznacza to, że LGD powinna złożyć wniosek do SW nie później niż dnia 6 czerwca.

2. LGD we wniosku określa:

- a) termin naboru,
- b) miejsce składania wniosków (siedziba LGD),
- c) miejsce udostępnienia:
 - formularza wniosku o przyznanie pomocy wraz z instrukcją jego wypełniania,
 - wykazu dokumentów niezbędnych do dokonania wyboru operacji (o ile są one konieczne aby dokonać oceny operacji pod kątem spełnienia lokalnych kryteriów wyboru),
 - lokalnych kryteriów wyboru.

Ponadto LGD wraz z wnioskiem składa do SW wzór formularza wniosku o przyznanie pomocy, wykaz dokumentów niezbędnych do dokonania wyboru, wykaz lokalnych kryteriów wyboru (§6 ust. 3 ww. rozporządzenia)

Przykładowo: LGD może określić kryterium wyboru: Operacja realizowana jest przez osobę niepełnosprawną – 5 pkt. Dokumentem potwierdzającym spełnienie tego kryterium jest zaświadczenie potwierdzające stopień niepełnosprawności wydawane przez zespoły ds. orzekania o niepełnosprawności.

3. Informacja o możliwości składania wniosków, formularz wniosku wraz z instrukcją, wykaz dokumentów niezbędnych do dokonania wyboru, lokalne kryteria wyboru zamieszczane są na stronach internetowych i udostępniane w siedzibie następujących instytucji:

- a) urzędu marszałkowskiego lub samorządowej jednostki – SW właściwego ze względu na siedzibę LGD;
- b) LGD;
- c) urzędów marszałkowskich lub samorządowych jednostek – SW właściwych ze względu na obszar realizacji LSR, w przypadku gdy obszar ten obejmuje teren więcej niż jednego województwa (LGD międzywojewódzkie);
- d) w centrali, oddziałach regionalnych oraz na stronie internetowej ARiMR, w przypadku gdy nabór dotyczy operacji z zakresu różnicowania w kierunku działalności nierolniczej lub tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw.

4. Niezwłocznie po dokonaniu oceny operacji pod względem zgodności z LSR oraz spełniania kryteriów wyboru, lecz nie później niż 21 dni od dnia, w którym

upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy, LGD sporządza listę ocenionych operacji zawierającą:

- 1) operacje niezgodne z LSR;
 - 2) operacje zgodne z LSR;
5. LGD przekazuje Wnioskodawcom listę ocenionych operacji, informując ich na piśmie o:
- 1) zgodności operacji z LSR, albo jej niezgodności z LSR – wskazując przyczyny niezgodności;
 - 2) liczbie uzyskanych punktów w ramach tej oceny lub miejscu na liście ocenionych małych projektów;
 - 3) możliwości złożenia odwołania od wyników tej oceny zgodnie z procedurą określoną w LSR.
6. W terminie 45 dni od dnia, w którym upłynął termin składania wniosków o przyznanie pomocy LGD przekazuje właściwemu podmiotowi wdrażającemu:
- 1) wnioski o przyznanie pomocy, które nie wpłynęły w terminie wraz z ich listą;
 - 2) wnioski o przyznanie pomocy, w których nie wskazano adresu Wnioskodawcy i nie ma możliwości ustalenia tego adresu wraz z ich listą;
 - 3) wnioski o przyznanie pomocy, które zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami w sprawie wyboru;
 - 4) listę wniosków o przyznanie pomocy wybranych do finansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą, w przypadku, gdy lista została przyjęta w formie uchwały), na której wnioski zostały zamieszone w kolejności według liczby uzyskanych punktów;
 - 5) wnioski o przyznanie pomocy, które nie zostały wybrane do finansowania w ramach LSR wraz z uchwałami w sprawie nie dokonania wyboru;
 - 6) listę wniosków o przyznanie pomocy niewybranych do finansowania w ramach LSR (wraz z uchwałą, w przypadku, gdy lista została przyjęta w formie uchwały).
7. W przypadku, gdy nabór dotyczy operacji z zakresu różnicowania w kierunku działalności nierolniczej lub tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw wszystkie listy (wyłącznie listy) przekazywane są dodatkowo do wiadomości SW właściwego ze względu na siedzibę LGD.
8. Międzywojewódzkie LGD, oprócz sporządzenia list odnoszących się do całego naboru, przygotowują listy dla każdego z województw. Listy dla poszczególnych województw uwzględniają jedynie operacje właściwe dla danego województwa. Następnie każdemu podmiotowi wdrażającemu przekazywane są wnioski i listy właściwe dla danego województwa oraz dodatkowo wszystkie listy zbiorcze dotyczące całego naboru.
9. Uchwały i listy muszą zawierać informacje, które pozwolą w sposób jednoznaczny zidentyfikować operacje w ramach przekazywanych wniosków o przyznanie pomocy, w szczególności:
- 1) tytuł operacji określony we wniosku o przyznanie pomocy dla operacji z zakresu odnowy wsi i małych projektów lub ekonomicznym planie operacji dla operacji zakresu różnicowania w kierunku działalności nierolniczej lub tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw;

- 2) indywidualne oznaczenie sprawy nadane każdemu wnioskowi przez LGD, wpisane na wniosku o przyznanie pomocy w polu *Potwierdzenie przyjęcia przez LGD*;
 - 3) lokalizację operacji;
 - 4) numer identyfikacyjny Wnioskodawcy nadany zgodnie z ustawą z dnia 18 grudnia 2003 r. o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, podany we wniosku o przyznanie pomocy;
 - 5) NIP Wnioskodawcy.
10. Właściwymi podmiotami wdrażającymi są:
- 1) SW właściwy ze względu na miejsce realizacji operacji, w przypadku naboru w zakresie operacji z zakresu odnowy wsi;
 - 2) SW właściwy ze względu na siedzibę LGD, w przypadku naboru w zakresie małych projektów;
 - 3) oddział regionalny ARiMR właściwy ze względu na miejsce realizacji operacji, tj. oddział, którego zasięg działania obejmuje miejsce realizacji inwestycji, zgodnie z informacjami podanymi we wniosku o przyznanie pomocy w punkcie *Lokalizacja operacji (miejsce realizacji inwestycji)*, w przypadku naboru w zakresie różnicowania w kierunku działalności nierolniczej lub tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw.
11. Weryfikacja poprawności formalnej wyboru przez LGD operacji do finansowania dla wszystkich wniosków w ramach danego naboru zostaje przeprowadzona przez pracowników właściwego podmiotu wdrażającego w maksymalnym terminie 7 dni kalendarzowych od dnia wpływu do podmiotu wdrażającego wniosków o przyznanie pomocy oraz dokumentacji dotyczącej wyboru przez LGD operacji do finansowania.
12. Jeśli przekazana przez LGD dokumentacja (której przygotowanie jest w kompetencji LGD, nie dotyczy to kompletności samych wniosków o przyznanie pomocy) będzie wymagała poprawek/uzupełnień/ wyjaśnień do LGD zostanie wysłane pismo informujące o konieczności poprawienia/uzupełnienia dokumentacji lub złożenia wyjaśnień. Pismo zostanie wysłane faxem oraz drogą poczty elektronicznej (z opcją potwierdzenia odbioru wiadomości). Dodatkowo, informacja o zakresie uzupełnień zostanie przekazana LGD również telefonicznie.
13. LGD uzupełnia dokumenty w terminie nie przekraczającym 7 dni kalendarzowych od dnia następującego po dniu przekazania przez podmiot wdrażający do LGD informacji o zakresie uzupełnień (data dostarczenia przez LGD do podmiotu wdrażającego uzupełnień/poprawek bez względu na formę ich przekazania, tj. bezpośrednio albo za pomocą poczty kurierskiej albo polskiej placówki operatora publicznego).
14. Bieg terminu na rozpatrzenie danego wniosku o przyznanie pomocy rozpoczyna się od dnia wpływu do podmiotu wdrażającego, kompletu wniosków o przyznanie pomocy i dokumentacji dotyczącej wyboru, przekazanej przez LGD.
15. W przypadku, gdy LGD przekazuje wnioski o przyznanie pomocy i dokumentację dotyczącą wyboru do kilku podmiotów wdrażających właściwych ze względu na miejsce realizacji operacji, bieg terminu na rozpatrzenie danego wniosku o przyznanie pomocy rozpoczyna się od dnia wpływu do tego podmiotu kompletu przeznaczony dla niego dokumentacji.